

СВОБОДА НА УСТАНОВЯВАНЕ И СВОБОДА НА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

Свободата на установяване и свободата на предоставяне на услуги гарантират мобилността на предприятията и специалистите в ЕС. Очакванията, свързани с Директивата за услугите, са големи, тъй като тази директива има решаващо значение за завършването на изграждането на вътрешния пазар. Неотдавнашни изследвания показват, че ползите от законодателството, прието от Парламента в областта на свободното движение на услуги, включително професионалните квалификации и търговията на дребно, възлизат на 236 милиарда евро годишно. Тези ползи ще нараснат след 2019 г. на 284 милиарда евро годишно.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Член 26 (вътрешен пазар), членове 49 – 55 (установяване) и членове 56 – 62 (услуги) от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

ЦЕЛИ

Самостоятелно заетите лица и специалистите или юридическите лица по смисъла на член 54 от ДФЕС, които законно извършват дейност в една държава членка, могат: i) да упражняват стопанска дейност стабилно и непрекъснато в друга държава членка (свобода на установяване: член 49 от ДФЕС); или ii) временно да предлагат и предоставят услугите си в други държави членки, като останат в своята държава на произход (свобода на предоставяне на услуги: член 56 от ДФЕС). Това включва премахване на дискриминацията въз основа на национална принадлежност, както и с цел ефективно упражняване на тези свободи — приемане на мерки за улесняване на упражняването им, включително хармонизирането на националните правила за достъп или взаимното им признаване ([2.1.6](#)).

ПОСТИЖЕНИЯ

А. Либерализацията в Договора

1. „Основни свободи“

Правото на установяване включва правото на предприемане и осъществяване на дейност от самостоятелно заето лице и на създаване и управление на предприятия с цел постоянна дейност със стабилен и непрекъснат характер

при същите условия, както предвидените от законите на държавата членка за собствените ѝ граждани.

Свободата на предоставяне на услуги обхваща всички онези услуги, които нормално се предоставят срещу възнаграждение, доколкото не са уредени с разпоредбите, свързани със свободата на движение на стоки, капитал и лица. Предоставящото „услуга“ лице може за тази цел временно да осъществява дейност в държавата членка, където се предоставя услугата, при същите условия, каквито се предвиждат от тази държава членка за собствените ѝ граждани.

2. Изключения

ДФЕС изключва дейностите, свързани с упражняването на публична власт, от свободата на упражняване и предоставяне на услуги (член 51 от ДФЕС). Това изключение, обаче, е ограничено от стеснително тълкуване: изключенията обхващат единствено онези конкретни дейности и функции, които са свързани с упражняването на власт. Освен това една професия като цяло може да бъде изключена само ако свързаната с нея цялостна дейност се състои в упражняването на публична власт или ако включва дейност, свързана с упражняването на публична власт, която представлява неделима част от професията като цяло. Изключенията дават възможност на държавите членки да изключат производството на военни материали или търговията с тях (член 346, параграф 1, буква б) от ДФЕС) и да запазят правилата си за чуждите граждани по съображения за обществен ред, обществена сигурност или обществено здраве (член 52, параграф 1 от ДФЕС).

Б. Директивата за услугите — към завършване на вътрешния пазар

Директивата за услугите [Директива 2006/123/ЕО](#) относно услугите на вътрешния пазар) укрепва свободата на предоставяне на услуги в рамките на ЕС. Крайният срок за прилагането ѝ беше 28 декември 2009 г. Тази директива е от решаващо значение за завършването на вътрешния пазар, тъй като има огромен потенциал за постигане на ползи за потребителите и малките и средните предприятия. Целта е да се създаде отворен единен пазар за услуги в рамките на ЕС, като същевременно се гарантира качеството на услугите, предоставяни на потребителите. Пълното прилагане на Директивата за услугите би могло да повиши търговията в комерсиалните услуги с 45 % и преките чуждестранни инвестиции с 25 %, като доведе до повишение на БВП между 0,5 % и 1,5 %^[1]. Директивата допринася за административно и регулаторно опростяване и модернизирание. Това се постига не само чрез извършването на преглед на съществуващото законодателство и приемането и изменението на съответните законодателни актове, но и чрез дългосрочни проекти (създаване на единични звена за контакт и гарантиране на административното сътрудничество). Прилагането на директивата беше значително забавено в редица държави членки в сравнение с първоначалния краен срок. За успешното ѝ прилагане са необходими неотменен политически ангажимент и широка подкрепа на европейско, национално, регионално и местно равнище.

---

[1] Съобщение на Комисията, озаглавено „Европа 2020“

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Парламентът допринесе за либерализирането на дейностите на самостоятелно заетите лица. Той осигури стриктно разграничаване на дейностите, които могат да бъдат запазени за гражданите на държавата членка (напр. дейности, свързани с упражняване на публична власт). Следва да се спомене също така делото, което Парламентът заведе пред Съда срещу Съвета във връзка с неправомерното бездействие на последния по отношение на транспортната политика. Делото, заведено през януари 1983 г., доведе до решение на Съда ([решение от 22 май 1985 г. по дело 13/83](#)), с което Съветът се осъжда за това, че не е осигурил свобода на предоставяне на международни транспортни услуги, нито е определил условия, при които чуждестранни превозвачи да могат да извършват транспортни услуги в държава членка. Това беше сметнено за нарушение на Договора. По този начин Съветът беше задължен да приеме необходимото законодателство. Ролята на Парламента нарасна с прилагането на процедурата на съвместно вземане на решения, предвидена в Договора от Маастрихт, а понастоящем с последвалата я обикновена законодателна процедура — към повечето аспекти на свободата на установяване и предоставяне на услуги.

Парламентът също така изигра решаваща роля за приемането на Директивата за услугите и следи отблизо прилагането ѝ. Освен това той оказва натиск върху държавите членки да изпълнят задълженията си, предвидени в директивата, и да гарантират правилното ѝ прилагане. На 15 февруари 2011 г. Парламентът прие [резолюция относно прилагане на Директивата за услугите](#)^[2], а на 25 октомври 2011 г. — [резолюция относно процеса на взаимна оценка на Директивата за услугите](#)^[3]. Вследствие на съобщението на Комисията от 8 юни 2012 г. относно прилагането на Директивата за услугите комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите на Парламента подготви доклад относно вътрешния пазар на услуги: актуално състояние и следващи стъпки“, който беше приет на пленарно заседание на 11 септември 2013 г.^[4]

Освен това на 7 февруари 2013 г. Парламентът прие резолюция, съдържаща препоръки към Комисията относно управлението на единния пазар^[5], в която подчерта значението на сектора на услугите като ключова област за растеж, основния характер на свободата на предоставяне на услуги и ползите от пълното прилагане на Директивата за услугите.

Като приоритетни въпроси Парламентът разгледа законодателните предложения относно телекомуникационните услуги, например Регламента относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар ([Регламент \(ЕС\) № 910/2014](#)) и Регламента за определяне на мерки относно единния европейски пазар на електронни съобщителни услуги и за изграждане на „континентална мрежа“. Всъщност предложението на Комисията (COM(2013)0627) доведе до приемането на

---

[2] Директива 2006/123/ЕО

[3] ОВ С 131Е, 8.5.2013 г., стр. 46

[4] ОВ С 93, 9.3.2016 г., стр. 84

[5] ОВ С 24, 22.1.2016 г., стр. 75

[Регламент \(ЕС\) 2015/2120](#) от 25 ноември 2015 г. за определяне на мерки относно достъпа до отворен интернет (изменение на Директива 2002/22/ЕО относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги). То доведе също така до приемането на [Регламент \(ЕС\) № 531/2012](#) от 13 юни 2012 г. относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи в рамките на Съюза. За Парламента интерес представляват финансовите услуги в областта на достъпа до основни платежни услуги^[6] и потребителските кредити и кредитите за жилищни имоти ([Директива 2014/17/ЕС](#)), както и пакетните туристически пътувания и комбинираните пътнически услуги с помощта на посредник^[7]. [Директивата относно кредитите за жилищни недвижими имоти \(2014/17/ЕС\)](#) увеличава защитата на потребителите чрез прилагане на минимални регулаторни изисквания, които държавите членки трябва да спазват за защита на физическите лица при договорите за кредит за жилищни имоти, и чрез гарантиране, че потребителите са информирани и имат финансова възможност да плащат кредитите за жилищни имоти. Освен това [Директивата относно пазарите на финансови инструменти \(2014/65/ЕС\)](#) има за цел да гарантира регулиране и прозрачност на финансовите пазари в целия ЕС. Парламентът също така участва в изготвянето на законодателството в областта на иновативните услуги като животоспасяващата бордова система за спешни повиквания eCall^[8], както и проверката на прилагането на [Директивата за универсалната услуга](#) и номера за спешни повиквания „112“^[9]. На 28 април 2015 г. Парламентът гласува за това технологията eCall да стане задължителна във всички превозни средства след април 2018 г.

Неотдавнашни изследвания показват, че ползите от законодателството, прието от Парламента в областта на свободното движение на услуги, включително професионалните квалификации и търговията на дребно, възлизат на 236 милиарда евро годишно. След 2019 г. тези ползи ще нараснат на 284 милиарда евро годишно в областта, обхваната от Директивата за услугите, на 80 милиарда евро годишно в областта на професионалните услуги и 20 милиарда евро годишно в областта на услугите, свързани с обществените поръчки^[10].

За по-подробна информация направете справка с проучване, изготвено за комисията IMCO и озаглавено „[EU Mapping: Overview of IMCO-related legislation](#)“ (Картографиране на ЕС: преглед на законодателството).

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Andreea Dobrita
04/2019

---

[6] [ОВ С 349Е, 29.11.2013 г., стр. 74](#)

[7] [ОВ С 378, 9.11.2017 г., стр. 610](#)

[8] [ОВ С 285, 29.8.2017 г., стр. 568](#)

[9] [ОВ С 33Е, 5.2.2013 г., стр. 1](#)

[10] Проучване, озаглавено „Принос към растежа: единният пазар на услуги. Предоставяне на икономически ползи за гражданите и предприятията (2019 г.)“, изготвено от Тематичен отдел „А“ по искане на комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите (IMCO)

